

Izhaja vsak drugi in četrti četrtek v mesecu.

Naročnina stane 80 kr. na leto.

Posamezne številke se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise pošiljajte uredništvu »Glasnik« Poljanska cesta 58.

Oglasila delavcev, ki nimajo dela, ali delodajavcev, ki iščejo delavcev, se vsprejemajo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 14.

V Ljubljani, 28. maja 1896.

Letnik II.

Dom delavskih stanov.

Izvrševalni odbor delavskih stanov, ki ga je izvolil vlaški kršč.-socijalni shod v Ljubljani, je resno premišljal, kako bi se dalo krščansko socijalno gibanje v čim najbolj povspešiti. Izpredvidel je, da je pred vsem treba nekega središča, krog katerega bi se snovalo vse drugo življenje v našem smislu. Slov. katol. delavsko društvo potrebuje nujno svojih prostorov; ravno tako jih potrebujejo vsa druga društva, ki so se že osnovala, ali ki se še bodo v razširjenju naših mislij.

Vrh tega je pa v gospodarske namene neobhodno potrebno, da se gre na roke organizaciji posamnih stanov. Mnogo obrtnikov je na primer, ki si iz srca želé, da bi se ustanovila kaka osrednja prodajalnica, kako skladišče, da bi se osnovala kaka obrtna zveza, ki bi za svoje ude ceneje kupovala blago, ki ga potrebujejo in ki bi v svoji zalogi skupno prodajala njihove izdelke. Da se ta misel še ni vresničila, je glavni vzrok v tem, ker ni bilo nikogar, ki bi bil priredil pripravne prostore in jih takorekoč ponudil obrtnikom. Že od leta 1883 živi obrtni zakon, ki se je ravno ustanovil v ta namen, da bi se po zadrugah pričela gospodarska organizacija obrtnega stanú. Toda zadruge so se sicer oživile, a o kakem gospodarskem napredku ni niti duha niti sluha.

Novejši čas prodira tudi mej kmečko ljudstvo vedno bolj zavest, da je treba tesnega združenja. Za posojivnicami rastejo gospodarske kmečke zadruge. Da bodo mogle te vspešno delovati, jim je treba pred vsem nekega središča v Ljubljani. Skladišča in prodajavnice morajo imeti, da morejo sploh kaj vspevati.

Iz tega se izprevidi, da je nujno potrebno skrbeti za prostore v imenované namene. Kedo pa naj skrbi zato? Kak posameznik se težko dobi, in če se dobi, bo iskal le svojega dobička. Zato je torej najboljšo društvo. In tako društvo z imenom »dom delavskih stanov« je dovolila deželna vlada dné 15. maja 1896.

Temu društvu je po § 2. njegovih pravil ta le namen: »V Ljubljani ali bližnji ljubljanski okolici sezidati in vzdržavati zgradbe, družabno potrebne delavskim stanovom, ki bi obsegale:

a) Prostore za delavska, obrtna in kmetijska društva, ki se izrečno držé načel katoliške vere.

b) Skladišča in zadružne prodajalnice za obrtne zadruge.

c) Skladišča in prodajalnice za kmetijske zadruge. Društvo je vezano (po § 4) z ozirom na društva in zadruge, ki so imenovane v § 2 na ta le načela:

a) Društvo določuje najemnino pri najemanju vsacega stanovanju ali skladišča za ves čas najemne dobe in je ne more zvišati, razven če zveča ali zboljša prostore.

b) Najemnik, oziroma njegov pravni zastopnik more skladišče poljubno četrletno odpovedati; društvo pa sme odpovedati le tedaj, če kak upnik zarubi najemniške pravice najemnikove in je ta rubežni način zakonito dovoljen.

c) Najemnik nima pravice podnajemanja gledé na posamezne oddelke svojih najetih prostorov ali gledé na vse najete prostore.

d) Društvo ali zadruga, ki je rabila 30 let neprenehoma društvene prostore, si pridobi s tem služnost porabnega prava in more v dotičnih prostorih ostati brezplačno ves čas svojega obstoja.

e) Ako kako društvo ali zadruga, ki rabi društvene prostore, razpade, ima društvo pravico vsprejeti v svoje prostore drugo društvo ali zadrugo (izmed naznačenih v § 2) z vsemi prednostmi, ki jih je vzivalo razpadlo društvo.

Društvo se bo trudilo, da iz svojih dohodkov po možnosti pripravi delavcem in obrtnikom tudi zdravih stanovanj (§ 5).

Ta blagi namen ima torej novo osnovano društvo, ki ne išče in ne daje svojim udom nobenega dobička, marveč hoče delovati le v splošno dobro. Društvo ima največ 40 članov, ki se bodo sestavili iz prijateljev delavske organizacije in se kesneje po medsebojnem dogovoru dopolnivali do 40.

Komur je na srcu blaginja naših delavskih stanov, mora novo društvo z veseljem pozdravljati. Bog daj, da bi bilo kos svoji nalogi! Najtežje bo začetkom dobiti primerno svoto denarja za nakup zemljišča in za gradnjo poslopij. Gospodarski zadružni razvoj se bo kasneje gotovo tako obnesel, da se bodo društveni prostori izplačali. Za začetek je pa neobhodno potrebno dobiti si po poti ljubezni neko svoto. Zato se obračamo do svojih cenjenih naročnikov in bralcev z uljudno prošnjo, naj

po svojih močeh podpirajo novo društvo. V »Glasniku« bomo radi priobčevali darila v njegove namene.

Za važno stvar se gre. Ne zamudimo prilike, da ne bo prepozno. Slovenski delavec, kmet in obrtnik, tvoja zadeva je — dom delavskih stanov — gospodarsko središče v Ljubljani in zato bodi tudi tvoja želja in skrb! Z Bogom za krščansko delavsko ljudstvo!

II. Naša organizacija.

Slovensko katoliško delavsko društvo je izdalo v 20. in 21. tednu 51 gl. 40 kr. za podporo svojim obolelim članom, — Prvo nedeljo v mesecu juniju, t. j. 7. junija, ima društvo v svojih prostorih običajen shod s slovesnim vsprejemanjem novih društvenikov.

Slovensko katoliško delavsko društvo na Vrhniki. (Iz Vrhnike.) Socijalni demokratje so jo na Vrhniki skupili. Kakor smo poročali, si predpredzadno nedeljo niti niso upali otvoriti shoda. Šli so z dolgim nosom. »Slovensko katoliško delavsko društvo«, čegar dolžnost je, pozitivno organizovati boj za pravice delavskih stanov, je uporabilo ugodno priliko in je predzadno nedeljo priredilo javen shod na Vrhniki. — Na velikem sejmišču v »Mantovi« se je zbralo ogromno število ljudi. Ob ¼ 4. uri je pričel Ziller shod. Prvi je govoril dr. K r e k. Opravičil je duhovnikov nastop pri delavskih shodih in zato dokazoval pravico združevanja delavskih stanov ter zavračal pomisleke raznih nasprotnikov v tem oziru. Pojasnil je temeljne razločke mej soc. demokratično in mej krščansko zvezo in dokazal potrebo raznih stanov in zaupanja v božjo Previdnost. — Društvenik R a k o v e c govori o kmečkem vprašanju. Govornik omenja teženj, ki tarejo delavske stanove s posebnim ozirom na kmečki stan, pojasnjuje vzroke sedanje splošne bede ter navaja pripomočke, po katerih je možno dospeti do boljših razmer. Nato preide na kmečke zadruge, pojasni njih pomen in delovanje ter pozivlja navzoče k tesni organizaciji, ker le v združenju je moč. Nadaljni govornik, društvenik J a k o p i č pojasnjuje delavsko vprašanje. Brezmejna pohlepnost po denarju je vzrok, da se delavski stan nabaja v tako žalostnih razmerah in da se delo ne ceni tako, kakor bi se imelo ceniti. V dokaz navaja prve židovske milijonarje Rotschilda, Hrscha in dr., ki so z oderuštvo in delavskimi žulji nagromadili ogromne svote denarja. Govornik nadalje našteva korake, po katerih je mogoče rešiti delavskega trpina iz neznosnih razmer, omenja zavarovanja za starost in zoper nezgode, govori o potrebi omejitve delavnega časa ter preide končno na volilno pravico, katera nam bode, ako bode splošna, jednaka, direktna in tajna, kakoršno moramo in hočemo vsikdar zahtevati, odprla pot do zaželjenega cilja. — O obrtnem vprašanju razpravlja g. Kregar st. V poljudnih besedah pojasni sestanek, delovanje in pravice nekdanjih in sedanjih obrtnih zadrug, popisuje, kako je v židovsko liberalni dobi jel propadati in tudi izginil s površja nekdanji cvetoči obrt, ter vzroke, ki so zakri-

vili njegov propad. Nato kritizuje slabo stran nove obrtne novele ter našteva pripomočke v zboljšanje obrtnega stanu. Glavni sovražniki malih obrtnikov so židovski kapitalisti in po njih zaslepljeni socijalni demokratje, ki so nasprotniki vsake prave organizacije. Govornik natančneje popisuje stališče židovskih voditeljev nasproti malemu obrtu ter navdušuje navzoče, naj se tesno oklenejo krščansko-socijalne organizacije, ako se hočejo popolno otresti židovskega jarma. — Društvenik Kregar ml., kot bivši socijalni demokrat podaja črno sliko o socijalističnih vodjih, njihovi neskrbi za delavskega trpina in brezmejnemu izkoriščevanju. Posebno črno slika znana kolovodjo dr. Adlerja, kateri je njega ogoljufal. Konečno pozivlja navzoče, naj se ne dajo zapeljati delavskim slepiteljem, socijalnim demokratom, in jim vselej obrnejo hrbet. — Kot zadnji govornik nastopi društvenik G o s t i n č a r. V svojem govoru pojasnjuje dva najvažnejša temelja krščansko-socijalnega programa, namreč vero in narodnost. Krščanska vera je poglaviten temelj, na katerega je možno zidati stavbo prihodnosti; ona nas uči, da moramo ljubiti bližnjega, kakor samega sebe. Dokler ne bode prešinjala krščanska ljubezen vse slojeve, tako dolgo ni misliti na kako zboljšanje žalostnih razmer. Krščanska vera nas pa tudi uči, da moramo ljubiti svoj rod, svojo domovino in svoj jezik. Poleg tega pa moramo zahtevati, da se zajamčijo vsaki narodnosti postavne pravice in to ravno na podlagi krščanske provičnosti, ki velevala: vsakemu svoje. Konečno omenja domovinskega zakona, kateri se nam kaže v zelo slabi luči, zavarovanja za starost in onemoglost ter navdušuje navzoče k združenju. Kot dodatek pove nekoliko zanimivosti o shodu, katerega so nameravali prirediti »ljudski osrečevalci« pred tednom dnij ter dokazuje, kako smešne so socijalistične obljube, s katerimi želé zapeljati delavsko ljudstvo. — Dobro tri ure so stali nepremično poslušalci na svojih mestih — pač najboljši dokaz, da je shod res nekaj veljal. Idej se je sprožilo nebrojno — lepih, plodovitih; vezale so se z nitjo pravih krščanskih nazorov. Predsednik je po vsakem govoru vprašal navzoče, je-li ima kdo kaj pripomniti ali odvrniti, toda nobeden se ni ganil. Kakih deset socijalnih demokratov se je pričkalo izven dvorišča na cesti, par liberalcev je časih potihoma malo zagodrnjalo — — — sicer je bilo vse navdušeno, veselo, hvaležno. Dobro vrhniško ljudstvo se je izkazalo obe nedelji. Čast mu zato!

Iz katoliške delavske družbe v Idriji. Še smo pri življenju, dasi se nam je napovedovala zgodnja smrt. In še preslabo nam ne gre! To je pokazala zadnja naša veselica dné 3. maja večer. Kakor so vedno veseli katoliške delavske družbe najbolj obiskane, tako je bilo tudi v nedeljo. Napolnjena je bila pivarna do zadnjega kotička, mnogo se jih je celo domov vrnilo, ker niso dobili prostora. Vspored ste bili že naznanili v listu šlo je vse dobro in gladko. Lepo so se vrstile in ugajale vsem po vsebini in prednašanju deklamacije, petje in godba. Katehet gospod Oswald je kazal v svojem govoru, zakaj se cerkev toliko meni za osodo nižjega, revnega

ljudstva. Cerkev mora skrbeti, da zljajša revščino, ker je ravno uboštvo krivo mnogo zla in spačenosti. Skrb za vsakdanji kruh ovira vzgojo mladine, posvečevanje praznikov. Iz uboštva se poraja nevednost, nezadovoljnost, zločini, obupnost nad božjo previdnostjo, nenravnost. Cerkev je poklicana, da zatira ta zla, zato toliko stori pred vsem, da bi zljajšala jarem uboštva. Zato toliko redov, toliko podpornih bratovščin in družb, zato je za sirote, zapuščene, bolnike ustanovila toliko zavodov. Postavila jih je, ker je krščanska ljubezen to velevala, vzdržuje jih tudi le krščanska ljubezen, ne pa davki, kakor zavode, katerih ni ustanovila cerkev in čista krščanska ljubezen. — Najbolj živahno je bilo med igrokazom »Pravica se je skazala«. Igrali so pa mladi društveniki samosvestno, kakor malokdaj prej. Posebno je poziviljalo igro petje. Igralcem se je poznalo, da so se čutili na svojih tleh — prvokrat na svojem lastnem odru. Družba si ga je morala oskrbeti. Doslej ga je posojala čitalnica, pri zadnjem občnem zboru pa so sklenili liberalni čitalničarji,* da ne posodijo nikomur več odra. Sila kola lomí, pravi pregovor. Kaj je kazalo drugega, družba si je morala omisliti lastni oder! In kakšnega ima sedaj! Vsi gostje so ga občudovali, zlasti ker je vse delo društvenikov samih. Kar je tesarskega, izdelal je vse društvenik in odbornik gospod Maurin, dvojne kulise in dvojno ozadje — gozd in kmečka soba — sta mojstersko napravila družbina odbornika gospoda Brus in Koler, elegantno prednjo stran pa je izvršil odbornik gospod Troha. Drudi udje — tudi ubožnejši — pripomogli so pa v denarju, da ima družba nekaj svojega. Nismo torej še zadnji! Naj bi le pogosto poštene zabave in dobrega pouka prejemali udje s tega mesta! Tudi sicer je v družbi mnogo življenja. Število udov vedno narašča, časnike in knjige ljudstvo marljivo prebira. Knjižnica šteje nad 600 knjig in zvezkov, slovenskih in nemških, poučnih in zabavnih, starejših in najnovejših. Od 200 do 250 knjig je vedno izposojenih. Zanimanja torej ni malo! Bog daj še naprej svoj blagoslov, odbornikom pa ohrani pogum in v nemo se za daljni razvoj in napredek družbe!

* Mimogrede rečemo, da so ti liberalci, tihi zavezniki socialnih demokratov, kot se je pokazalo pri shodu slov. katol. del. društva v Idriji. Samo iz nasprotstva do katol. del. družbe so odpovedali oder. Kakšnega duha so kaže najbolj to, da so vrgli iz čitalnice krščansko socialni list „Reichspost“ in namesto nje kroži po čitalničnih prostorih judovska kapitalistična „Neue Freie Presse“. Slava takim možem!

Politika po svetu.

Nadvojvoda Karol Ljudevit †

brat našega cesarja je 63 let star umrl dné 19. maja na Dunaji. Prehladil se je na svoji poti v sv. deželo. Rajni nadvojvoda je bil celo svoje življenje vnet za katoliško vero in za koristi nbozega ljudstva. Bil je tudi

odkritosrčen prijatelj Slovanov in na vso moč se je trudil, da bi se ohranila naša država v lepi prijaznosti z rusko. Ko je pred 5 leti sedanji ruski car kot cesarjevič bival nekaj časa na Dunaju, je ostal pri Karolu Ljudevitu in sedaj, ko se vrši slovesno kronanje ruskega carja in carice v Moskvi, je bil namenjen ravno ta nadvojvoda, da ondukaj zastopa avstrijsko državo. Kot prvi brat našega cesarja, je imel on pravico do prestola in sedaj preide ta pravica na njegove sinove, katerih najstarejši Franc Ferdinand od Este je sedaj naš prestolonaslednik. Dné 22. t. m. so pokopali truplo blazega nadvojvode v kapucinski cesarski rakvi. Želimo mu večnega miru; našemu cesarju pa, ki je skusil v tem zopet nov, hud udarec v svojem življenju, dodeli Bog tolažbe in moči!

Kmečki stan. Pruska zbornica je vsprejela zakon, da se ustanové žitna skladišča, kamor bo lahko vsak poljedelec oddajal svoje zito. V ta namen je določila 1 milijon 800.000 gld. — Na Angleškem je vlada poljedelcem odpisala 18 milijonov gld. davka. Vsega skupaj je lastnikov zemljišč le 1500, vsi drugi so le najemniki. Nova polajsava bo koristila samo tem ogromnim veleposestnikom, ljudstvu se ne bo nič poznalo. Ako bi se pri nas dali ločiti veleposestniki od malih kmetičev, bi gotovo tudi pri nas že zdavnej prvi dobili kakih zasebnih odpustkov od države.

Na Nemškem so se lepo zvezale vse stranke, ki mislijo, da je delavec samo malo bolj razvita žival brez pravic in brez časti. Vlada hoče ustanoviti nekaj delavstvu koristnih zakonov; tako n. pr. namerava določiti 12 ur za pekovske delavce kot najvišjo dnevno delavsko dobo, dalje hoče uvesti, da bi smele biti stacune odprte samo od petih zjutraj do osmih zvečer. Vsi protestantje in liberalci v zbornici zaganjajo proti temu velik šum trdeč, da se s tem delavcem omejuje sloboda, da si ne bodo mogli prislužiti, kolikor bi radi in še druge neumnosti. Za delavce se potegujejo samo katoliški poslanci in socialni demokratje. Tukaj se nam kaj lepo kaže, kako pravi katoliški možje gledajo samo na stvar in ne na osebe. Socialni demokratje so njihovi največji sovražniki in vendar gredo z njimi v boj za — pravico —. Krščansko-socialno gibanje med nemškimi protestanti sploh ne more vspevati. Nekaj pastorjev se je lotilo tega prepotrebne delu v korist delavskim stanovom, toda drugi so jim popolnoma nasprotni. Papež nemških protestantov — nemški cesar Viljem II. — je nedavno rekel, da je krščanski socializem neumnost in se je zelo nejevoljno izražal o protestantskih pastorjih, ki se ga drže. Ker protestantje nimajo nobenih stalnih načel, ni čuda, da si v tem vprašanju ne vedo pomagati. Katoliške cerkve poglavar Leon XIII. pa na vso moč vabi škofo in duhovnike, naj sodelujejo v rešitev socialnega vprašanja. Prepričani smo, da se že zdavnej nobena živa duša ne bo menila za to, kaj pravi nemški cesar, ko bodo že vedno živele misli Leona XIII.

Na Francoskem je bil dné 23. 24. in 25. maja v Remsu letni shod krščansko-socialne delavske stranke

in od dné 27. do 31. maja je napovedano posvetovanje osrednje zveze krščansko-socijalnih društev. Obravnavajo se vse zadeve delavskih stanov. Remskemu shodu je sveti Oče poslal ta-le pozdrav po svojem tajniku: »Sv. Oče je vesel vsprejel poročilo, da se bo binkoštni praznik vršil drugi delavski shod. Dobri nasledki prvega shoda mu dajejo nadejo, da tudi ta shod, pri katerem bode zastopana vsa Francoska, pripomore, da se v življenju vresničijo tista krščansko-socijalna načela, katere je sv. Oče že večkrat označil svojim milim delavskim otrokom. V tem zaupanju pošilja sv. Oče apostolski blagoslov.« Te besede naj si dobro premislijo tisti možje, ki nočejo nič slišati o krščansko-socijalnem gibanju.

Na Ruskem je izdal finančni minister okrožnico v kateri v malo besedah pripoveduje veliko neumnosti, delavcem in delodajalcem. V ti okrožnici dokazuje, da so v ruskih tvornicah očetovske razmere in da se tvorničarji zelo trudijo, kako bi ohranili pravičnost in ljubezen med seboj in med delavci. Tvorničnim nadzornikom ukazuje minister, naj bi vzlasti gledali na to, da se med delavci in delodajalci ohrani prijateljstvo. Na to naj bolj gledajo, nego da se strogo izvrše neprijetni zakoni, ki so delavcem v obrambo. — Vlada ne more dopustiti, da bi se na silovit način (n. pr. s stavkami, bojkoti itd.) izvršile delavske zahteve, če so tudi v zakonu ustanovljene. — Ko prebiramo te budalosti, se le bojimo, da ne bi vsi naši tvorničarji pobasali svojih stvari in jo potegnili — na Rusko.

Razvedrilo.

Rotšildi.

Namestu vere v pravega Boga ima naš čas vero v zlato tele. Denar je postal mnogim najvišji stvar — njihov bog. Cerkve tega zlatega teleta so — borze. Duhovniki v njih so veliki kapitalisti, skoraj brez izjeme krivonosega, slokonozega Abrahamovega rodu. Veliki duhoven med njimi je pa Rotšild, čegar rodbinsko premoženje znaša nad dve milijardi goldinarjev in se še vedno množi z žulji delavskega ljudstva.

Če pojde tako dalje, je izračunjeno, da bo letni dohodek Rotšildov v prihodnjem stoletju jednak dohodku vseh prebivalcev cele Avstro-ogerske države. Samo Rotšildovo posestvo Feriér na Francoskem je dva krat večje, nego vseh francoskih cerkva in redov. Rotšild je lastnik največ delnic južne železnice, katero je kupil l. 1859 za 135 mil. glđ. od države. Državo je stala ta železnica (162 9 milj.) 216, 234. 485 glđ. — Finančni minister Beck je torej pri ti prodaji 80 milijonov glđ. prepustil — judu Rotšildu in njegovim. Ta jud ima pri nas severno železnico v svojih rokah, velikanska posestva na Českem, Moravšem in Šleskem, rudokope, tvornice itd.

Vredno je torej, da si bližje ogledamo njegovo zgodovino. Prvič čujemo ime Mojzesa Rotšilda med obtoženci v Flershajmski pravdi. Obdolžen je bil, da je z drugimi judi vred prirezaval cekine in koval slabši denar od navadnega. Ta Mojzes Rotšild je imel sina Amšela.

Ko je poslal francoski konvent leta 1793 čez reko Ren 300.000 mož, odpotoval je deželni grof hesenski z jednim zabojem, polnim dijamentov in z jednim polnim zlata (3—4 milijone tolarjev), v Frankobrod k temu Amšelnu, malemu oderuhu in kupčevalcu s cunjami, pri katerem je kupil marsikaj zanimivega. Njemu je dal spraviti svoje zaklade, ne da je zahteval kako potrdilo. Francozi so popolnoma oropali Frankobrod in tudi Amšelnu so vse pobrali — samo deželno-grofovskih zabojev v zadnjem kotu kleti so prezrli. Ko so odšli, kričal je stari, da je uničen. Nekateri so se ga usmili, posodili so mu na upanje. To priliko je on dobro porabil. Že leta 1802 je imel v svojih rokah velike svote denarja; brez pomisleka je pustil deželno grofovske milijone »delati«. — Vladar hesen-kaselski, od milosti Napoleonove izbran volilnim knezom se je vrnil nazaj. Ko je šel skozi Frankobrod, se je oglasil pri Amšelnu, kjer je zvedel to-le novico: »Francozi so mi vzeli vse; jaz se nisem nič upiral; in tako so pustili Vaše zaboje, Visokost, v zadnjem kotu, pri miru. Devet let sem si dovolil Vaš denar rabiti; vse kupčije so se posrečile; zdaj vam lahko vrnem celo svoto z letnimi obrestmi 5 od sto.«

Amšel je dobro ukrenil; on si je premislil, kako bi napravil tega kneza za svojega mešetarja, ki bi ga seznanil z vsemi nemškimi knezi, — in knez je od veselja jokal, imenoval ga je najpoštenejšega moža pod solncem, pustil mu je svoj denar še dalje dvajset let po dva odstotka obrestij. Kako plemenito tekmovanje med 2 in 5 odstotki! Kaka poštenost, ki izročene denarja ne vkrade, ampak ga porabi za drzne spekulacije! Mešetar pa je storil svojo dolžnost. L. 1814 na dunajskem kongresu je pripovedoval volilni knez povsodi o poštenem judu in pridobil je zanj vse evropske države t. j. monopol vseh prihodnjih posojil.

Stari Amšel je zapustil pet sinov, ki so razdelili vladarstvo evropskega denarnega trga med seboj in se naselili v petih glavnih mestih: Anzelm v Frankobrodu, Salomon na Dunaju, Natan v Menčestru, pozneje v Londonu, Karol v Neapelnu in Jakob v Parizu. Zdej so vnuki na krmilu. Dunajski Rotšild se imenuje Natanael ter se odlikuje po svoji brezobzirnosti. Kreditne akcije ima v svoji oblasti; zato odere večkrat male borzijance do krvi tako da ga celo revneji judje sami sovražijo. Proti višjim se obnaša silno predrzno. S pomočjo ogerskega ministra Tisce, kateri je tičal vsled denarnih zadreg popolnoma v Rotšildovih rokah, je prisilil, da je dobila njegova žena prost pristop k dvoru in dosegla stopinjo dvorne gospe, za kar so odločene samo stare plemiške rodovine. Nadvojvoda Karol Ludovik, cesarjev brat, je želel nekoč obiskati z orijentalno potrato opravljene vrtove Rotšildove. Ko se je pripeljal, ni bilo Rotšilda doma, na kar je vrtnar razkazoval nadvojvodi nasade. Rotšild je zato odpustil takoj vrtnarja — in s tem razžalil nadvojvodo,

kakor si človek suroveje in nespodobneje misliti ne more. Toda Rotsildi se radi obnašajo tako, da čutijo vladarske hiše, da imajo oni denarno moč v svojih rokah in da brez njih ne morejo nič; zato se tako predrzno obnašajo.

Najbrezobzirnejši izmed starejih Rotsildov je bil Natan v Londonu, o katerem pravi životopis, da se mu ni nikoli vest vzbudila. On je bil mož, ki se je lotil velikih, vedno dvomljivih rečij. Bil je v Bruslju, ko je došlo prvo poročilo o bitki pri Vaterlo (1815). Takoj je zajahal konja, dirjal kar je mogel z njim k morju, najel ribisko ladijo za prevoz in je prišel 24 ur prej na Angleško, kakor sel, ki je prinesel poročilo o veliki zmagi. Teh 24 ur je porabil v to, da jo kupil vse rente, kolikor jih je mogel — njegov dobiček je znašal 45 milijonov; pri ravno tem delu so naredili njegovi bratje čez 100 milijonov. Na večer pred bitko pri Vaterlo je bila renta vredna 53 frankov, nekaj dnij pozneje 66, naposled 81 frankov. Iz tega se lahko računi na stotine milijonov, kateri so se samo z rastjo francoske rente stekli pri Rotsildih.

Ko so Rotsildi pridobili toliko milijonov, hrepeneli so po samovladi. Pripomočke za to so zapazili z veliko bistroumnostjo v železnicah in časnikarstvu (tisku sploh). S pomočjo železnic jim je bilo mogoče voditi vse veliko-obrtno proizvodnjanje, s tiskom pa so si pridobili javno mnenje in državne zборе.

Takrat je vladala na Dunaju silna nepremišljenost. Ko se je dunajski Rotsild prizadeval, da bi ustanovil akcijsko družbo za zidanje železnice od Dunaja do Brna (znana severna železnica!), rekel mu je takratni minister notranjih zadev baron Pillersdorf: »Kaj hočete z železnico? Pojdite k gostilni »Pri zlatem jagnjetu« (v Leopoldovem predmestju), tam boste videli, da, da zadostujeta dva voza za ves promet.« Rotsild je zidal severno železnico ter skubil glavno mesto Dunaj desetletja s silno visokimi premogovimi cenami — do današnjih dnij. Dolgo je imel in večinoma še ima Rotsild v svojih rokah vse avstrijsko železničarstvo in ob enem tudi premogokope na Češkem in Moravskem, kakor tudi tovarne za železnino na Štajerskem in Koroskem.

Na Francoskem je bilo od začetka javno mnenje, naj država sama zida železnice. Toda vmes je posegel Rotsild in je podkupil časopisje. Že takrat je veljalo geslo kakor danes: Kjer teče Rotsildovo zlato, tam se ukloni samostojno, lastno prepričanje po njegovi volji. Takrat je dokazal slavljeni narodni ekonom Mihael Švalje (Chevalier) s svojo govorniško nadarjenostjo, da mora država sama izvesti vsa večja dela, ki imajo služiti javni koristi. Nekaj let pozneje je stopil v uredništvo lista »Debat«; slo je za zidanje francoske severne železnice in, ne oziraje se na svoje prejšnje prepričanje, dokazal je isti Švalje, da je popolnoma nemogoče, da bi država izvedla velika dela, ki hočejo služiti javni koristi. Rotsild je dobil dovoljenje za zidanje severne železnice in urednik Švalje je bil poplačan z akcijami. Zdaj vlada Rotsild, ker ima v svojih rokah francoske železnične akcije, z neomejeno oblastjo na Fran-

coskem in onemogočuje vsakoršne stalne razmere. On je v resnici finančni vladar francoski; ministri niso veliko več kakor njegovi slugi. Tega vsemogočnega gospoda francoske dežele, pariškega Rotsilda — Alfonza po imenu — slika francoski pisatelj Avgustin Širak (Chirac) v knjigi z značilnim naslovom: Les rois de la republique (kralji v republiki) tako-le: »Ptujec, ki se sprehaja med 4. in 5. uro po tlaku pariške meščanske poti, sreča nezatnega moža z vedno odprtimi ustmi, ki precej predrzno gleda skozi naočnike mimogredoče; drugače ne najdeš nič na njem, kar bi vzbujalo pozornost. Čeprav se skuša obnašati kakor plemenitaš, vendar se kaže na njegovi suknji in njegovem neokretnem obnašanju, da njegov rod ni plemenški rod; k večjemu je podoben kakemu Angležu. Nasproti kakor Mojzesu, ki je nosil vračajoč se z gore Horeb dvoje svetlih žarkov nad čelom, kot znamenje božjega poslanstva, visijo njemu ob obeh licih beli »koteleti«. On govori počasi in previdno — pomisli tudi samo: judovski goltniki spominjajo na oni sterganju podobni šum pristrigovalcev-luidor-ov (Louisdor); tako se kaže vsaku beseda v dvojnem smislu kot zlato! Zlato pa se mora hraniti; na ta način se pridobijo milijoni.«

Za kratke dobe, ko so kraljevali Orleansci v našem stoletju na Francoskem se je dvignila moč Rotsildov najvišje. Kralj Ludovik Filip se je združil z Rotsildom in oba sta oropala deželo s pomočjo borze. Kraljestvo je vsled tega poginilo, ker je je vsak sovražil. Pod Napoleonom III. je praznovala borza svoje najhujše nesramnosti. Vsi ministri in generali so skušali obogateti na borzi. Kurzi so uničili stara velika premoženja, povsodi škodili, koristili edino Rotsildom. Za vlade »komune« so revolucijonarji napadli francosko banko, zažgali vsa državna poslopja v Parizu — toda Rotsildovih milijard na Lafite-cesti se nikdo ni dotaknil. Vstaje 1848, 1870/71. leta, kraljestvo, republika, cesarstvo, vojska ali mir — vsak položaj Francoske je prinesel Rotsildom nove milijone. Neverjetno, kakor vplivajo na Francoskem, tako tudi v drugih drugih državah. Ko je bila cela Ogerska, cela Avstrija in Nemčija do skrajne meje vznemirjena vsled pravde v Tisza-Eszlarju, kjer je bil judovski cerkvenik pred sodiščem, da je umoril krščansko deklico Ester Solimoši-jevo in je vlastni sin pričal, da je videl očetovo krvavo dejanje, brzojavil je pariški Rotsild ogerskemu finančnemu ministru in zahteval, naj vpliva kolikor mogoče na vlado, da se pravda potlači; konec se glasi: »Če vlada moji zahtevi ne ugoti, bom poskusil vse, da uničim kredit Ogerske.« To ni drugega, kakor izsilovanje.

Zalibog se evropski državniki obnašajo tako, kakor hoče Rotsild. Ne bo vedno tako ostalo. Tudi tem nadoderuhom na borzi bo enkrat bila ura povračila.

Socijalni pogovori.

Žrebljarski obrt na Kranjskem. (Z Gorenjskega.) — Znano je, da propada vedno bolj in bolj železna in

dustrija na Kranjskem. Obrt, ki je prinašal vsako leto tisoče, peša in hira. Kje so razni plavži in fužine v Bohinju, Kamni gorici, Kropi, Železnikih? Malo, prav malo jih je še, (jedini plavž je menda še na Savi, last kranjske ind. družbe); kraji, kjer je bilo včasih če že ne bogastvo, pa vsaj blagostanje doma, izgubljajo leto za letom svoje prebivalce, ki so prisiljeni, iti si iskat po svetu kruha, ker si ga doma ne morejo zaslužiti. In kaj je vzrok temu? Konkurenca, in sicer prav od one strani, od koder je padel smrtni udarec na na male obrtnike, od strojev. To se posebej vidi pri žebeljarskem obrtu. Odkar so začeli po tovarnah delati »mašinske« žebelje, jelo je pešati žebeljarstvo v Kamni gorici, Kropi in Železnikih. A to je bilo še dobro, da so s stroji delali le male žebelje, kakoršne so preje delale ženske; velikih, kakoršne rabijo pri mostovih, ladijah, železnicah ne morejo delati. Toda cena žebeljem je že padla, korak nazaj je bil že storjen. To je prvi vzrok propada, konkurenca, sad liberalnih postav, menčesterskega liberalizma, čegar oče Adam Smith je tolikrat povdarjal v trgovini, da se delavci ne smejo združevati v zadrage, ker te omejujejo osebno svobodo.

Drugi vzrok propadanja pa je v kupčevalcih samih. Načelo omenjenega Smitha, da se trg sam regulira, t. j. da so prodajalci in kupovalci v stalnem razmerju, da je padanje cen le dozdevno (če je premalo kake vrste blaga, naredé ga hitro nove moči in cena je ista kakor preje) je podlaga liberalnim obrtnim postavam in vzrok propada malih obrtov. Če se trg sam regulira, je dovoljena prosta konkurenca! Država se ne sme nič utikati v trgovino, ona ima nalogo samo krivico maščevati. Trgovina mora biti prosta, obrt slobodna, isto tako tudi prosto preseljevanje, govor, vest, vse mora biti prosto. V cehih so videli ti »liberalni« (!) gospodje nasprotnike proste trgovine in jih polagoma odpravili. A da to ni bilo dobro, spričuje naš vek, spričujejo milijoni delavcev, ki so revni sužnji vsemogočnemu kapitalu. Ravno to vidimo tudi v gori omenjenih krajih. Kaj pa je še poleg konkurence »mašinskih« žebeljev vzrok hiranju in zdaj že tudi umiranju žebeljarske obrti? V tretje konkurenca, a mej samimi delodajalci omenjenih krajev. Da, ako bi bili še cehi, ki so določevali ceno sami, pod katero ni smel nihče prodajati, bilo bi dobro. A tu jo je določeval vsak delodajalec in kupčevalec sam, pri čemer pa je igrala glavno vlogo želja po bogastvu, po hitrem obogatitvi in pa nevoščljivost. Da, prav ta peklenska nevoščljivost je prav za prav glavni vzrok propada. Zgled bode pojasnil vse.

Trgovec iz Trsta naroči pri delodajalcu A. toliko in toliko žebeljev za določeno ceno, n. pr. za 100 gld. To izve delodajalec B. in piše hitro v Trst, da naredi isto toliko žebeljev za 90 gld. Jasno je, da hoče imeti delodajalec ravno tako svoj dobiček, če proda žebelje za 90 ali 100 gld. Trpi le ubogi delavec. To zniževanje cen trpelo je toliko časa, dokler nismo prišli srečno do takih cen, po katerih je nemogoče izhajati ubogemu delavcu, če ima povrhu še družino. Možak je zaslužil pri najboljšem delu (pri velikih žebeljih za ladije, Schiffnagel) 5—6 gld. na teden. A koliko trpi! Po navadi začnejo

kovati ob štirih ali petih zjutraj. Prenehljaj je jedno uro za zajutrek in poldrugo za kosilo. Delajo torej vsak dan (izvemši srede in sobote popoldne) 12—13 ur! Celi dan peči se pri ognju, vihteti neprenehoma težko kladivo, to delo bi zaslužilo veliko več plačila, nego pri moških 1 gld. ali pa še ne na dan. Kaj pa ženske? Ubožice delajo cel dan male žebelje in zaslužijo 30—50 krajcarjev na dan. Zdaj si pa mislimo vdovo s kakimi tremi otroci! Kako naj jih preživi, preskrbi z obleko in plačuje stanovanje? Tako je bilo z žebeljarskim obrtom, ko se je ustanovila žebeljarska zadruga v Kropi. Misel je bila dobra, saj vemo, da je sedaj-le v družbi moč. Le zadruga se kaj opravi proti kapitalu in so jedino sredstvo, obvarovati in iztrgati malega obrtnika iz kapitalističnih krempljev. Seveda morajo vladati načela krščanske pravičnosti in ljubezni pri takih zadrugah. Vsi za jednega, jeden za vse! A pri tem se mora jemati v poštev, da so delavci tudi ljudje, da je dobiček pri kupčiji tudi last delavcev, ne pa samo onih, ki si morejo nakupiti deležev, in mirno gledajo delavce, kako se trudijo za njih dobiček. To že diši po kapitalizmu! Le oni, ki imajo denar, morejo si kupiti deležev; ubogi delavec ne more kar na cesti pobirati stotakov. In tako smo ravno na tem, kakor preje, ko še ni bilo zadruga. Koliko so pa že pomagali delavcu, ki je sedaj ravno tako odvisen od par mogočnejšev, kakor preje? Delavec je tudi človek in ne more izhajati s par groši na dan. S tem, da se v konkurenci tako zelo znižujejo cene žebeljem, nima delavec nič, kakor tudi zadruga ne, in zraven bo ali je deloma že učinila Kamno gorico in deloma tudi Železnike. Evo zaslug! Če so že preje komaj izhajali kovači v Kamni gorici, kako morejo izhajati sedaj, ko hoče neznosna konkurenca uničiti žebeljarski kamnogoriški obrt! Kdo pa ima škodo? Delavec, trpi in mólči! Gotovo, da se ne potegujemo za nobenega trgovca, naj bo kdor si koli, da le pošteno plača delavce; a da podpirani z deželnim denarjem, uničujejo tako druge, ravno tako Kranjski spadajoče obrtne vasi, to ni prav. Sedaj ni mogoče obstati delavcu v Kamni gorici. To jih goni ven, da so jim vsled zadruga vzete vladne naročbe (komisijoni) in najboljši kupci z združno ceno, ki že presega vse pojme o plačilu. In kaj bo potem v Kamni gorici? Delavcu gotovo ne bo nič bolje. Faktum je, in sicer žalostni faktum, da je šlo že veliko ljudij iz Kamne gorice, ker ne morejo več izhajati. A ne gredo radi tega, ker se jim ne ljubi delati, temveč ker vkljub vsemu trudu in pridnosti komaj zasluži za dvakratne žgance in jedenkratni ješprenj. Če bo šlo tako naprej, je v desetih letih vsa Kamna gorica na Savi, Železniki pa po celem svetu. Vse to naj uvažujejo naši poslanci, ko se bode določevala zopet podpora zadrugi. Saj se gre tu za obstanek cele vasi. Nekaj storiti v tem oziru je treba. Če že poneha na vsak način žebeljarija, kaj bodo pa potem ženske? Možki gredo po svetu, in dobé delo pri zidanju železnic, po fužinah na Štajerskem itd., a ženske, kaj bo s temi? Polja ni, in če bi prav bilo, bi se ne mogle rabiti za poljska dela, ker jih niso vajene. Od zraka ali od kamenja pa, kakor znano, ne more živeti

nihče. — Vsak, komer je do resnice, naj se blagovoli sam potruditi v omenjene kraje. Če n. pr. v Kropi od 50 kil izdelanega blaga zasluži delavec 1 gld. 60 kr., ali more živeti in še z družino? Teden dni človeškega dela se potrebuje za to in — plača?! Zato je nedavno 14 delavcev odpovedalo delo, ker jim je bilo nemogoče dalje izhajati. — Kroparske razmere pojasnjuje tudi to le: Do dne 17. maja t. l. je umrlo 31 ljudi; rojenih pa je bilo trinajst. In med temi se jih je rodilo živih samo pet. To pač dokazuje, koliko trpé uboge ženske. — Še nekaj za nameček. Slov. kat. del. društvo je priredilo lani na Brezjah javen shod, katerega se je vdeležilo tudi nekaj kroparskih delavcev. Brez vsacega družega povoda je združeno vodstvo jednemu teh delavcev odpovedalo delo, češ da je on tožil Gostinčarju, ki je par besedij omenjal o njih, kako se jim godi. Nedavno je šel omenjeni delavec zopet prosit dela. A odgovorilo se mu je: Zate ni dela. In pisar mu je prebral, da je izpuščen zavoljo shoda na Brezjah. Razmer sicer ne moremo prebiti, toda zagotavljamo, da bomo pazno motrili vse tako ravnanje s trdno nadejo, da se mora — ko nečno zrušiti.

Drobtine.

Naši nasprotniki se trudijo z judovsko podporo na vse kriplje, da bi razširili „Delavca“ med ljudstvo. Sedaj izhaja ta socijalno-demokratični agitator že po štirikrat na mesec. Zato je pa sveta dolžnost, da se podpira krščansko delavsko gibanje in vzlasti, da se širi „Glasnik“. Kjer se ponudi kaka prilika, naj delujejo naši somišljeniki v tem smislu! Zadrževajo naj ga po gostilnah, kavarnah in raznih društvih, priporočajo naj ga znancem in prijateljem in tako po svojih močéh pomagajo zidati poslopje krščansko - socijalne organizacije.

Petindvajsetletnica. V nedeljo 3. t. m. obhajale smo delavke tobačne tovarne petindvajsetletnico, kar delajo delavke v tovarni. V to syrho smo č. g. vikarija Mraka naprosile, da je ob pol osmih na Rožniku za nas službo božjo opravil, za kar smo mu iz srca hvaležne; s tem smo zopet uvidele, kje so prijatelji delavcev — trpinov, in, da vse napade od nasprotnikov le zgolj nevednost in fanatično sovraštvo provzročuje. — Hkrati si štejemo v častno dolžnost tudi vsem gospodom uradnikom naše tovarne zahvalo izreči, ki so se potrudili ob tako neugodnem vremenu na Rožnik. Pa tudi gospodu nadučitelju Javoršek, ki je mesto g. Belarja tako točno petje vodil, kakor vrlim pevkam kat. društva za delavke, smo dolžne zahvalo, da so z lepo vbranim petjem našo slavnost povzdigovale ter za nas vse Bogu hvalo prepevale, da nas je pri tako težavnem delu vendar še nekaj zdravih petindvajsetletnico dočakalo, zakaj, mnogo izmed nas jih je zapadlo prezgodnji smrti. Živih nas je le

31 ostalo. — Sklepno pa zakličemo: Bog živi vse vrle in poštene delavce in delavke in njih prave prijatelje!

Delavke.

Nedolžna obsojenca. Pred osemnajst leti je bila napadena pri sv. Ivanu (Zeline) na Hrvatskem pošta in oropana, poštar Peter Mavrín pa ubit. Te dni se je slučajno zvedelo, da so to storili stenjevski vaščanje M. Brezović, F. Fuček in Fr. Capak. Sodišče je pa pred 18 leti obsodilo zavoljo tega hudodelstva kovača Antona Grišnika - Štiglića in Andreja Čelko v doživljenjsko ječo. Prvi je po sedmih letih umrl v zaporu, družega so pa izpustili, 56 let starega, ko se je izkazala njegova nedolžnost. — Kaj sta morala prestatiti ta uboga reveža? Njuni rodbini sta popolnoma ubožali in slabo imé ji je preganjalo 18 let. Jednemu niti ni mogoče pred svetom dati zadostila, da je nedolžen, ker je že v večnosti, drugi je — potrť stavec. Kje je krivda, da se more kaj tacega zgoditi? Lahko je reči, da so tega krivi sodniki, ki so prelahkomišljeno vodili preiskavo in razpravo, toda kaj to pomaga? — In vrh tega zakon ne pozna nobenega zadostila za te grozne dušne in telesne muke, ki jih ima prestajati nedolžni obsojenec. Tudi taki slučajji so dokazi, da je bolna sedanja človeška družba.

Socijalni demokratje in kmečki stan. Nemska zbornica je vsprejela predlog, naj se prepove termino-kupčija z žitom na borzi, ki sedaj tako grozno škoduje kmečkemu stanu. Pri ti goljufni 'kupčiji' zanjejo judje svoje dobičke. Zato se ne čudimo, da sta socijalno-demokratična juda Singer in Šenlank govorila proti predlogu in da so s slobodomiselnimi poslanci vred vsi socijalni demokratje glasovali proti njemu.

Hrvatski Radnik se vrlo bori proti mednarodni judovski demokraciji; vedno bolj se širi po njegovem prizadevanju med hrvatske delavce prepričanje, da je nemogoče delavcem priti do pravic po načelih brezverske soc. demokracije. Kakor naše gibanje, ima tudi hrvatsko svoje nasprotnike med presitim in brezverskim izobraženstvom. — V zadnjih številkah priobčuje krasno pisane članke »kako se oslobodimo družabnega zla« in dne 25. t. m. posebno lepo pojasnjuje družabni pomen krščanstva in škodljivost brezboštva (ateizma) in liberalizma. Bratskega sobojevnika na sosednji zemlji zopet najtopleje priporočamo tudi Slovencem v naročevanje! V omenjenem članku razvija te-le misli: krščanstvo je po svojem bistvu napredno, ljubi pravo svobodo, je človekoljubno, je vera miru in omike, zahteva vzajemno delovanje za splošni blagor; zato pobija neomejeno gospodarsko slobodo. V vseh teh točkah mu nasprotujeta liberalizem in brezboštvo, ki kopljeta s tem grob blagostanju delavskega ljudstva.

Pogovor. Socijalni demokrat: »Ti uboga krščansko-socijalno revše nočeš priznavati, kakšnega pomena je za nas prvi maj, ta svetovni praznik zavednih delavcev, ta zarja vzbujajočega se socijalističnega dneva, ta veličastni izraz.« — — — Krščanski socijalist: »Saj ne pravim, da nima za vas pomena; samo to trdim, da ste za jeden mesec prepozni.« — Socijalni demokrat: »Kako to misliš?« — Krščanski socijalist: »I no, praznovati bi mo-

rali prav za prav prvega aprila, potem bi bil pomen še lepše razviden. — Socijalni demokrat: »Zakaj?« — Krščanski socijalist: »Zato, ker vas pošiljajo vaši judovski voditelji pri vseh vaših komedijah — v april.«

Judje v Avstriji. Po posamnih dezelah so judje tako-le razdeljeni:

v Galiciji jih je	770.468
v Dol.-Avstriji	128.784
na Českem	94.479
v Bukovini	82.717
na Moravi	45.324
v Šleziji	10.042
na Primorskem	5.268
v Gorenji Avstriji	1.078
na Štajarskem	1.979
na Tirolskem	737
v Dalmaciji	329
na Koroškem	164
na Solnograjskem	157
na Kranjskem	89

Judje so torej prešteti; škoda, da niso natančno prešteti tudi judovski hlapci, katerih je žalibog mnogo mnogo več, nego judov samih.

Nemškega cesarja uradnik Kocce se je nedavno dvakrat dvobojeval. Dolžili so ga bili, da on pošilja sramotilna pisma raznim osebam na cesarskem dvoru. Mož je zato dva višja uradnika poklical na dvoboj in je prvega izmed njih usmrtil, drugega pa nevarno ranil. Katoliški poslanec dr. Bahem je v državnem zboru vprašal ministra, kako je to, da niso zabranili teh dvobojev, ki sta bila že preje naznanjena po časopisih. Minister Batiher je odgovoril s praznimi besedami, da vlada resno premišluje, kako bi se v večjo veljavo spravil zakon, ki prepoveduje dvoboj. Sedaj namreč nemški cesar vsakogar, ki je zavoljo dvoboja obsojen, pomilosti. Z vladnim odgovorom ni bil nobeden zadovoljen. — Ob ti priliki je tudi socijalni demokrat Bebel rohnel proti dvoboju. Toda dobro mu je posvetil Benigsen, ki je navajal Babelov govor z leta 1871. Takrat je namreč Bebel očitno hvalil pariško komuno leta 1870. Nekateri divjaki socijalno-demokratičnih načel so se tedaj polastili Pariza in so tam počenjali najgorje ostudnosti. Javna poslopja so zažigali; mnogo nedolžnih ljudij, med njimi sivega starčka nadškofa Darboā, so brez vzroka postreljali. Mož, ki take ljudi hvali in taka dejanja odobrava, pač ne more resno pobijati dvoboja.

Fr. Breskvar

knjigovez

Pred škofijo št. 6

se priporoča obilnemu naročevanju. Vzlasti ima v zalogi mnogo trpežnih, lepih platnic za knjige družbe sv. Mohorja.

Prihodnja številka Glasnika izide 11. junija.

JANEZ ŽELEZNIKAR

Ljubljana, Medene ulice št. 1

priporoča svojo zalogo mnogovrstnega blaga za domače obleke za moške in ženske. 24-8

ur ar LUKA VILHAR ur ar

Vodnikove ulice št. 4

priporoča veliko zalogo trpežnega, ličnega blaga po najnižjih cenah.

Palčice

in galanterijsko blago priporoča po izredno nizkih cenah

FR. STAMPFEL

v Ljubljani, Kongresni trg (Tonhalle.)

Karol Dostal

tapetnik

Sv. Petra cesta št. 31

priporoča svojo pošteno, zanesljivo in ceno trdko v obilno naročevanje vseh v tapetniški obrt spadajočih izdelkov.

Čast domačemu obrtu!

Preč. duhovščini in sl. občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

po zelo nizki ceni z dobro postrežbo

Fr. Pavšner

krojač

Valvazorjev trg št. 4

v Ljubljani.

24-10

Svoji le svojim!